ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

គម្រោងជំរុញផលិតកម្មស្បៀង

ខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្ម
ដំណាំពោតនៅកម្ពុជា

គម្រោងជំរុញផលិតកម្មស្បៀង

Boosting Food Production Program

រៀបចំដោយៈ ការិយាល័យគ្រប់គ្រងគម្រោង (PMO)

ឧបត្ថម្ភៈ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ឆ្នាំ២០១៧

សេចក្តីសង្ខេបរបាយការណ៍

ការសិក្សាពីខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មដំណាំពោតក្រហមនៅប្រទេសកម្ពុជា បានធ្វើឡើងក្នុងខេត្តចំនួនបួនគឺ ខេត្តកំពង់ចាម កណ្តាល បាត់ដំបង និងប៉ៃលិន ។ កសិករដាំពោត ២៥០គ្រួសារដែលដាំដុះពោតក្រហម និងធ្លាប់ប្រមូលផលពោតក្រហមចាប់ពីម្តងឡើងទៅត្រូវជ្រើសរើសមកសម្ភាសន៍។ ការសិក្សាបានបង្ហាញពីបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗនៃខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មពោត តាមខេត្តដែលបានសិក្សាដូចខាងក្រោម៖

បញ្ហាទី ១ គឺស្មៅចង្រៃដែលបង្កការលំបាកដល់ដំណាំពោត ដែលមានកសិករប្រមាណ ៨៨ ភាគរយ បានជួបប្រទះក្នុងរដូវកន្លងមក និង សត្វល្អិតបំផ្លាញពោត គឺជាកត្តាបង្កការលំបាកទីពីរ ដែលកសិករប្រមាណ ៦៤ភាគរយ បានជួបប្រទះ ហើយលើសពីនេះទៅទៀត ជំងឺរបស់ដំណាំពោតដែលកសិករ ១៣ភាគរយ បានជួបប្រទះបានបន្ថែមឱ្យការប្រឈមនៃការបំផ្លាញនេះកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរទៀត។ កសិករត្រូវចំណាយទុនប្រហែល ៥ភាគរយ ដើម្បីទិញថ្នាំគីមីកំចាត់ស្មៅនិងសត្វល្អិត។ កសិករប្រមាណ ៥៨ភាគរយ បានលើកឡើងថា ដីចម្ការកាន់តែរឹងទៅៗ ហើយកសិករ ៥៧ភាគរយ ផ្សេងទៀតលើកឡើងថា ដីកាន់តែខ្សោះជីជាតិ។ បញ្ហាទាំងពីរនេះកសិករបានចំណាយទុនប្រហែល ៩ភាគរយ នៃចំណាយសរុបដើម្បីបំប៉នពោត។ កត្តាគ្រោះធម្មជាតិដែលសំដៅដល់ភ្លៀងមិនទៀងទាត់ គឺជាកត្តាដែលកសិករដាំពោតប្រហែល ៤៩ភាគរយជួបប្រទះ។ ជាវិបាក កសិករប្រមាណ ៤៨ភាគរយសំដែងនូវការចាប់អារម្មណ៍ពីការធ្លាក់ចុះនៃទិន្នផលពោតរដូវកន្លងមក។

កសិកក៏ជួបប្រទះបញ្ហាខ្វះទីផ្សារនិងច្រកនាំចេញពោត ដែលមានតែប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃ។ ទីផ្សារក្នុងស្រុកមានតម្រូវការតិច និងមិនអាចបង្កើនតម្លៃពីឈ្មួញនាំចេញបាន។ ផ្លែពោតស្រស់និងគ្រាប់ពោតស្ងួត លក់ទៅតាមការវាយតម្លៃគុណភាពនិងសំណើមពីបណ្តាឈ្មួញ ដែលកសិករមិនអាចទារថ្លៃបានខ្ពស់ហើយត្រូវតែលក់។

ដើម្បីជួយសម្រួលដល់កសិករដាំពោត ឱ្យទទួលបានបច្ចេកទេសថ្មី និងចំណាយតិចក្នុងផលិតកម្មដូចខាងក្រោម៖

1. ជំរុញឱ្យមានការប្តូរបទពិសោធន៍គ្នា រវាងកសិករពីខេត្តមួយទៅខេត្តមួយ ដើម្បីគ្រប់គ្រងលើធាតុចូលផលិតកម្មពោត ជាពិសេសពូជ ជីគីមី និងថ្នាំពុលកសិកម្ម។
2. ស្ថាប័នជំនាញពាក់ព័ន្ធគួរជំរុញឱ្យមានការបែងចែក និងផ្សព្វផ្សាយពូជឱ្យមានទូលាយ។
3. ត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តផលិតកម្មដំណាំពោតរបស់កសិករតាមតំបន់សំខាន់ៗ ដើម្បីស្វែងយល់ពីបច្ចេកទេសដាំដុះ ពូជ និងពេលវេលាដាំដុះ ដែលមានឥទ្ធិពលលើការកកើតស្មៅចង្រៃ សត្វល្អិតចង្រៃ និងជីជាតិដី ក្នុងការទប់ស្កាត់ចំណាយមិនមានប្រសិទ្ធភាព។

4. ជំរុញឱ្យកសិករពិចារណាពីការប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មក្នុងគ្រួសារ និងឱកាសរកចំណូលបន្ថែមរបស់សមាជិកគ្រួសារទាំងនោះ ដែលអាចជាច្រករកចំណូលបន្ថែមលើចំណូលពីផលិតកម្មដំណាំពោត។
5. លើទឹកចិត្តឱ្យមានការវិនិយោគលើការកែច្នៃកសិផលពោតក្នុងស្រុក ដើម្បីបង្កើនតម្រូវការក្នុងស្រុកនិងស្ថិរភាពតម្លៃពោតទិញពីកសិករ។
6. លើទឹកចិត្តឱ្យមានបណ្ដាញនាំចេញច្រើនបន្ថែមទៀតទៅទីផ្សារបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រកួតប្រជែងតម្លៃទិញពីកសិករ។
7. លើទឹកចិត្តឱ្យមានការវិនិយោគលើការនាំចេញពោតទៅប្រទេសដទៃទៀតបន្ថែមលើប្រទេសថៃ និង វៀតណាម។

មាតិកា

ម.ឯ.ឯ.ក AIDOC
Code: 119-013
Date:
Donated by:

សង្ខេបរបាយការណ៍
មាតិកា
បញ្ជីតារាង
បញ្ជីក្រាហ្វិក
បញ្ជីរូបភាព
១. សេចក្តីផ្តើម 1
១.១ ប្រវត្តិគម្រោង 1
១.២ គោលបំណងនៃការសិក្សា 2
២. វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ 2
២.១ ការជ្រើសរើសសំណាក 2
២.២ ការប្រមូលទិន្ន័យ 2
២.៣ ការវិភាគទិន្នន័យ 3
៣. សំយោគឯកសារ 3
៣.១ ស្ថានភាពទូទៅនៃដំណាំពោតលើពិភពលោក 3
៣.១.១ ប្រវត្តិដំណាំពោត 3
៣.១.២ លក្ខណៈទូទៅនៃដំណាំពោត 4
៣.១.៣ ការប្រើប្រាស់ផលិតផលពោត 6
៣.២ ទំហំផលិតកម្ម និងតម្រូវការពោតលើសកលលោក 7
៣.៣ ស្ថានភាពទូទៅនៃដំណាំពោតនៅប្រទេសកម្ពុជា 9
៣.៣.១ ប្រវត្តិដំណាំពោតនៅកម្ពុជា 9
៣.៣.២ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំពោតនៅកម្ពុជា 9
៣.៣.៣ ផលិតកម្ម និងតម្រូវការពោតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា 11
៤. លទ្ធផល និងការពិភាក្សា 14
៤.១ ព័ត៌មានទូទៅរបស់អ្នកឆ្លើយតបក្នុងការសិក្សា 14
៤.២ ការដាំដុះ និងប្រមូលផល 16
៤.២.១ ប្រតិទិនដំណាំពោតក្រហម 16
៤.២.២ ពូជពោតក្រហម 17
៤.៣ និន្នាការនៃការដាំដំណាំពោតក្រហម 19

៤.៤ ទីផ្សារ គ្រាប់ពោតក្រហម....21
៤.៤.១ គុណភាពគ្រាប់ពោតក្រហម....21
៤.៤.២ តម្លៃគ្រាប់ពោតក្រហម....22
៤.៥ ខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មពោតក្រហម....24
៤.៥.១ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ធាតុចូល....24
៤.៥.២ អ្នកផលិត....27
៤.៥.៣ អ្នកទិញ និងនាំចេញ....30
៤.៦ ការប្រឈមចំពោះដំណាំពោតក្រហម....32
៤.៧ ការពិភាក្សា....34
៤.៧.១ តម្លៃពូជពោត....35
៤.៧.២ កត្តាដីគ្មានជីជាតិដែលនាំឱ្យប្រើប្រាស់ជីគីមី....35
៤.៧.៣ កត្តាស្មៅចង្រៃនិងសត្វល្អិតបំផ្លាញ....36
៤.៧.៤ ការប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្ម....36
៥. សន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍....37
ឯកសារយោង....43
បញ្ជីសំណួរសម្រាប់សម្ភាសន៍គ្រួសារដាំដំណាំពោតក្រហម....45
បញ្ជីសំណួរសម្រាប់ក្រុមពិភាក្សា....53

បញ្ជីតារាង

តារាងទី ១៖ ទំហំផលិតកម្មដំណាំពោតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងទសវត្សចុងក្រោយ (២០០៧-2016) ... 11

តារាងទី ២៖ តម្រូវការពោតប្រចាំឆ្នាំរបស់កម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ ២០១៦ 12

តារាងទី ៣៖ ព័ត៌មានពីកសិករនិងគ្រួសារកសិករដាំដំណាំពោតក្រហម 14

តារាងទី ៤៖ ការតាំងទីលំនៅថ្មីនៃគ្រួសារកសិករដាំដំណាំពោតក្រហម 15

តារាងទី ៥៖ ដំណាក់កាលលូតលាស់ទូទៅរបស់ពោត.. 16

តារាងទី ៦៖ ប្រតិទិនពីការដាំដុះ និងការប្រមូលផលនៃដំណាំពោតក្រហម 17

តារាងទី ៧៖ ពូជពោតក្រហមដែលដាំដោយកសិករក្នុងតំបន់សិក្សា 17

តារាងទី ៨៖ មូលហេតុនៃការជ្រើសរើសពូជពោតក្រហមដែលដាំ (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់) 19

តារាងទី ៩៖ ប្រភេទពូជពោតក្រហមដែលដាំដោយកសិករក្នុងតំបន់សិក្សា................................. 19

តារាងទី ១០៖ ការតាំងចិត្តដាំដំណាំពោតក្រហមទៅអនាគត និង មូលហេតុនៃការឈប់ដាំ ពោតក្រហម.. 20

តារាងទី ១១៖ ការផ្តល់យោបល់ពីនិន្នាការទិន្នផលពោតក្រហម (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់).......... 21

តារាងទី ១២៖ តម្លៃផ្លែពោតស្រស់និងគ្រាប់ពោតស្ងួតឆ្នាំ ២០១៦-២០១៧ (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់)... 22

តារាងទី ១៣៖ តម្លៃផ្លែពោតស្រស់នៅ តាមខេត្តគោលដៅសិក្សា (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់).........23

តារាងទី ១៤៖ តម្លៃគ្រាប់ពោតក្រហមស្រស់លក់ទូទៅឆ្នាំ ២០១៤ - ២០១៦ (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់)... 24

តារាងទី ១៥៖ ជាតុចូល និងសមាមាត្រចំណាយនៃដំណាំពោតក្រហម (រៀល/ហត) 25

តារាងទី ១៦៖ ផ្ទៃដីដាំចម្ការពោតក្រហមដែលបានដាំឬកំពុងប្រមូលផល (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់)... 27

តារាងទី ១៧៖ កម្លាំងពលកម្ម និងបទពិសោធន៍គ្រួសារដាំពោតក្រហម (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់) 28

តារាងទី ១៨៖ ទិន្នផលនិងចំណូលពីការដាំពោត (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់)..............................28

តារាងទី ១៩៖ ការប្រៀបធៀបពីការចំណាយផលិតកម្មតាមខេត្តគោលដៅសិក្សា 29

តារាងទី ២០៖ លក្ខណៈរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងខ្សែសង្វាក់ដំណាំពោតក្រហម.................................. 31

តារាងទី ២១៖ ការប្រឈមរបស់ខ្សែសង្វាក់ដំណាំពោត (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០ នាក់) 33

តារាងទី ២២៖ កម្រិតនៃការប្រឈមរបស់ខ្សែសង្វាក់ដំណាំពោត (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០ នាក់) 34

បញ្ជីក្រាហ្វិក

ក្រាហ្វិកទី ១៖ គំនូសបំព្រួញរបស់ដើមពោត 4
ក្រាហ្វិកទី ២៖ ដើមពោត 5
ក្រាហ្វិកទី ៣៖ ភាពចំរុះនៃពណ៌របស់គ្រាប់ពោត 6
ក្រាហ្វិកទី ៤៖ ផែនទីនៃផ្ទៃដីដាំដុះពោតនៅលើពិភពលោក 7
ក្រាហ្វិកទី ៥៖ ទំហំផលិតកម្មពោតរបស់ប្រទេសផលិតពោតធំៗទាំង ១០ លើសកលលោក 8
ក្រាហ្វិកទី ៦៖ តម្រូវការផលិតផលពោតសរុបលើពិភពលោក ២០១៦- ២០១៧ 9
ក្រាហ្វិកទី ៧៖ ផ្ទៃដីដាំដុះពោតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១០ 10
ក្រាហ្វិកទី ៨៖ ការផ្តល់យោបល់ពីនិន្នាការទិន្នផលពោតក្រហម (ចំនួនគ្រួសារ ២៥០នាក់) 20
ក្រាហ្វិកទី ៩៖ ខ្សែសង្វាក់នៃការផលិតនិងទីផ្សារលក់ពោតក្រហមខេត្តកំពង់ចាមនិងកណ្តាល 32
ក្រាហ្វិកទី ១០៖ ខ្សែសង្វាក់នៃការផលិតនិងទីផ្សារលក់ពោតក្រហមនៅខេត្តបាត់ដំបង និងប៉ៃលិន 32

បញ្ជីរូបភាព

រូបភាពទី ១៖ គុណភាពនៃគ្រាប់ពោតក្រហម 21

១. សេចក្តីផ្តើម

១.១ ប្រវត្តិគម្រោង

វិស័យកសិកម្មមិនត្រឹមតែបានចូលរួមចំណែកដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិតែប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងធំធេងដល់សង្គមជាតិទាំងមូល ក៏ដូចជាការចូលរួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជាផងដែរ។ ក្រៅពីស្រូវ ដំណាំផ្សេងៗទៀតបានកំពុងតែមានការរីកលូតលាស់ និងត្រូវបានពង្រីកការដាំដុះរួមទាំងពោតផងដែរ។ ពោតត្រូវបានចាត់ចូលក្នុងពពួកស្មៅតំបន់ត្រូពិក និងមានការដុះលូតលាស់ល្អនៅក្នុងបរិស្ថានជាច្រើន។

នៅកម្ពុជាពោត ត្រូវបានចាត់ជាដំណាំរួមផ្សំ និងដំណាំឧស្សាហកម្ម ហើយផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំនេះត្រូវបានពង្រីកពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំនៅតាមបណ្តាខេត្តមួយចំនួន ដោយនៅក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំរួមផ្សំនិងដំណាំឧស្សាហកម្ម ដែលមានត្រឹមតែ ៩១២.៨៨៣ ហិកតា[1] បានកើនឡើងដល់ ១.០៣៤.២៥០ ហិកតានា ឆ្នាំ២០១៦[2] ឬមានការកើនឡើងប្រមាណជាង ១៣ ភាគរយក្នុងរយៈពេល ៥ឆ្នាំ។ នៅកម្ពុជា ពោតអាចដុះបានលើដីតំបន់ខ្ពង់រាប។ ពោតក្រហម ត្រូវបានគេនិយមដាំដុះនៅកម្ពុជាសម្រាប់ទីផ្សារចំណីសត្វ[3]៕

ទោះបីជាការដាំដុះដំណាំពោតមានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សំគាល់ ក៏បញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនបានកើតមានឡើងដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្ម ដែលទាមទារនូវការសិក្សាស្វែងយល់ឱ្យបានស៊ីជម្រៅ រាល់បញ្ហាប្រឈមទាំងឡាយដែលកើតមានឡើង ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាប្រឈមទាំងនោះ ក្នុងការឈានទៅរកការដាំដុះដំណាំពោតប្រកបដោយនិរន្តរភាព ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយកម្រិត ជីវភាពរបស់កសិករ អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មនិងចូលរួមកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។

ទស្សនៈស្តីពីខ្សែតម្លៃនៅក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មកសិកម្ម ត្រូវបានប្រើប្រាស់តាំងពីយូរយារណាស់មកហើយ ដែលចាប់ផ្តើមដំបូងដោយអ្នកដែលធ្វើការពាក់ព័ន្ធជាមួយការអភិវឌ្ឍកសិកម្មនៅតាមបណ្តាប្រទេសដែលកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ ទោះជាគ្មាន និយមន័យដែលឯកភាពគ្នាជាសាកលមួយក៏ដោយ តែវាសំដៅទៅលើទំនិញ និងសេវាកម្មទាំងមូលដែលចាំបាច់សម្រាប់បញ្ជូនផលិតផលកសិកម្មពីស្រែ/ចម្ការរហូតដល់អតិថិជនចុងក្រោយ ឬអ្នកប្រើប្រាស់។

---

[1] ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ. ២០១៣. របាយការណ៍បូកសរុបការងារ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ប្រចាំឆ្នាំ ២០១១-២០១២ និងទិសដៅការងារសម្រាប់ឆ្នាំ២០១២-២០១៣

[2] ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ. ២០១៧. របាយការណ៍បូកសរុបការងារ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ប្រចាំឆ្នាំ ២០១៥-២០១៦ និងទិសដៅការងារសម្រាប់ឆ្នាំ២០១៦-២០១៧

[3] Stephanie. B and Christine. B. 2009. A guide to upland cropping in Cambodia: Maize.

១.២ គោលបំណងនៃការសិក្សា

- ដើម្បីកំណត់ពីបញ្ហាប្រឈមនានា របស់អ្នកពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មពោត ដើម្បីស្វែងរកនូវដំណោះស្រាយ ដែលសមស្របក្នុងការធានាបាននូវផលប្រយោជន៍របស់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។
- កំណត់ពីតម្រូវការបច្ចេកទេសរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្ម ដើម្បីឱ្យស្ថាប័នជំនាញអាចជួយអន្តរាគមន៍បានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

២. វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

២.១ ការជ្រើសរើសសំណាក

ការសិក្សាធ្វើឡើងក្នុងខេត្តកំពង់ចាម បាត់ដំបង ប៉ៃលិន និងកណ្តាល។ ដោយអាស្រ័យទៅតាមពេលវេលានោះ អ្នកដាំពោត២៥០គ្រួសារ (ប្រមាណ៦៣គ្រួសារក្នុងមួយខេត្ត) ត្រូវបានជ្រើសរើសដើម្បីសម្ភាសន៍។ ជាងនេះទៀត គ្រួសារដែលដាំដុះពោត និងធ្លាប់ប្រមូលផលពោត នឹងត្រូវធ្វើការសម្ភាសន៍។ ដោយកសិករអាចមានភាពខុសគ្នាដោយសារទំហំផ្ទៃដីដាំដុះ នោះកសិករខ្នាតតូច មធ្យម និងធំ ត្រូវបានជ្រើសរើសដើម្បីធ្វើសម្ភាសន៍ឱ្យមានសមាមាត្រគ្នា ដែលមានន័យថា ចំនួនសំណាកដែលត្រូវជ្រើសរើសនិងគ្របដណ្តប់ទាំងកសិករខ្នាតតូច មធ្យម និងធំ ឱ្យមានភាពស្មើគ្នា (ទោះជាយ៉ាងណាកសិករដាំដុះខ្នាតធំអាចមានការលំបាកក្នុងការជួប)។ ការសម្ភាសន៍ កសិករផ្តោតសំខាន់ទៅលើផលិតកម្មពោត និងបញ្ហាដែលគាត់ជួបប្រទះ ក៏ដូចជាសំណូមពររបស់កសិករផងដែរ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាដែលគាត់ជួបប្រទះក្នុងការដាំដុះពោត។ កសិករក៏ត្រូវសាកសួរផងដែរ អំពីព័ត៌មានរបស់ឈ្មួញកណ្តាលដែលប្រមូលទិញនៅក្នុងខេត្ត ដើម្បីឱ្យអ្នកសម្ភាសន៍តាមទៅសម្ភាសន៍។

បន្ទាប់ពីបានព័ត៌មានពីកសិករនោះ ឈ្មួញកណ្តាល និងអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ ត្រូវបានសម្ភាសន៍។ ការសម្ភាសន៍នេះ ផ្តោតជាសំខាន់ទៅលើបញ្ហាប្រឈមដែលគាត់បានជួបប្រទះ និងសំណូមពរដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយឈ្មួញកណ្តាល ឬអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ។

២.២ ការប្រមូលទិន្នន័យ

បញ្ជីសំណួរត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់សម្ភាសន៍ជាមួយកសិករ។ សំណួរទាំងនោះត្រូវបានចែកចេញ ជាបីផ្នែកសំខាន់គឺ ព័ត៌មានស្តីពីកសិករ ផលិតកម្មពោត និងព័ត៌មានរបស់ឈ្មួញកណ្តាលរួមទាំងសំណូមពររបស់កសិករផងដែរ។

តាមរយៈព័ត៌មានដែលទទួលបានមកពីកសិករស្ត្រីពីឈ្មួញកណ្តាល ឬអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ ក្រុមការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវ ត្រូវតាមសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងនោះតាមរយៈបញ្ជីសំណួរគន្លឹះមួយចំនួនដែលបានរៀបចំជាស្រេចដោយប្រធានក្រុមដឹកនាំការសិក្សា។

ការពិភាក្សាជាក្រុម ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអញ្ជើញអ្នកពាក់ព័ន្ធ ប្រមាណ១០នាក់ ក្នុងមួយក្រុម នៅក្នុងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មដើម្បីពិភាក្សា។ សមាជិកក្រុមពិភាក្សា រួមមានកសិករ ឈ្មួញកណ្តាល និងអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ ដោយអ្នកចូលរួមជាស្ត្រីត្រូវបានលើកទឹកចិត្តដើម្បីចូលរួមពិភាក្សា។ ការពិភាក្សានេះ ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងស្វែងយល់បន្ថែមទៀតឱ្យបានកាន់តែស៊ីជម្រៅទៅលើបញ្ហានីមួយៗ និងកំណត់បានពីឫសគល់នៃបញ្ហា និងផលប៉ះពាល់របស់វាទៅលើការដាំដុះពោតនៅកម្ពុជា។

២.៣ ការវិភាគទិន្នន័យ

ដោយសារតែបញ្ជីសំណួរមានប្រមាណតែ២៥០ (២៥០ Observations) នោះទិន្នន័យត្រូវបានបញ្ចូលក្នុង Excel Spreadsheet រួចវិភាគនៅក្នុងកម្មវិធី STATA ។ ទិន្នន័យបែបបរិមាណ ត្រូវបានធ្វើការវិភាគ ដូចជាហ្វ្រេកង់ និងតម្លៃមធ្យម ដែលបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជា តារាង ឬក្រាហ្វិក ជាដើម។ ដោយឡែកទិន្នន័យតាមបែបគុណភាព និងត្រូវបានរៀបចំបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជាតារាង និងរូបភាព ទៅតាមខេត្តនីមួយៗដែលបានធ្វើការសិក្សា។

៣. សំយោគឯកសារ

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅនៃដំណាំពោតលើពិភពលោក

៣.១.១ ប្រវត្តិដំណាំពោត

ពោត (*Zea mays*) ដែលមានឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេសថា Corn ឬ Maize ជាប្រភេទដំណាំធញ្ញជាតិធំជាងគេបំផុតលើពិភពលោក ដែលត្រូវបានបន្សាំតាមរយៈការនាំយកមកដាំដុះដោយជនជាតិដើមដែលរស់នៅក្នុងភាគខាងត្បូងនៃប្រទេសម៉ិចស៊ិកូប្រមាណជាង ១០.០០០ ឆ្នាំមកហើយ។ ប្រវត្តិវិទូភាគច្រើនជឿថាពោតត្រូវបាននាំយកមកដាំដុះនៅជ្រលង Tehuacan ក្នុងប្រទេសម៉ិចស៊ិកូ។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវថ្មីៗក្នុងដើមសតវត្សទី២១ បានបង្ហាញថា ពោតត្រូវបាននាំយកមកដាំដុះក្បែរជ្រលងទន្លេ Balsas នៃផ្នែកកណ្តាលភាគខាងត្បូងប្រទេសម៉ិចស៊ិកូ (Gibson & Benson, 2002)។ ក្រោយមកទៀត ពោតបានក្លាយជាដំណាំដ៏ចំបងបំផុតដែលត្រូវបានដាំដុះនៅសហរដ្ឋអាមេរិចក្នុងសម័យបុរាណមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ដំណើរផ្សងព្រេងដើម្បីស្វែងរកទឹកដីអាមេរិចភាគខាងជើងបង្ហាញថា ផ្ទៃដីដាំដុះពោតត្រូវបានពង្រីកពីភាគខាងជើងនៃតំបន់ Dakota និងច្រាំងទាំងសងខាងផ្នែកខាងក្រោមនៃជ្រលង Lawrence ឆ្ពោះពីភាគខាងត្បូងទៅភាគខាងជើងប្រទេសអាសង់ទីន និងឈីលី។ ក្រោយ